

MATICE ČESKÁ, SEKCE SPOLEČNOSTI NÁRODNÍHO MUZEA

MATIČNÍ LISTY

ZPRÁVA O ČINNOSTI MATICE ČESKÉ V ROCE 2016

Matice česká se v roce 2016 především zaměřila na přednáškovou činnost. S mimořádnou návštěvností se setkal jarní přednáškový cyklus – *Karel IV. a ženy v jeho přízni* (Lenka Bobková: Karel IV. a jeho čtyři manželky; Lenka Nemravová: Manželky markraběte Jana Jindřicha, bratra Karla IV.; Jana Fantysová-Matějková: Bona Lucemburská, sestra Karla IV.; Marek Suchý: Anna Česká, dcera Karla IV.), navázal tak na neméně úspěšný přednáškový cyklus *České (středověké) královny*, který se realizoval na podzim 2015. Letošní 160. výročí úmrtí Karla Havlíčka Borovského se promítlo do podzimního přednáškového cyklu – *Návraty ke Karlu Havlíčkovi Borovskému* (Magdaléna Pokorná: „Nekřesj do kaše, křesj do troudu...“ Proč se vracet ke Karlu Havlíčkovi Borovskému?; Petr Píša: Havlíček čtenářům, čtenáři Havlíčkovi. Komunikace novináře s veřejností; František Martínek: Německé dopisy z korespondence Karla Havlíčka), stejně tak do obsahové části Sborníku Národního muzea, řada C – literární historie, roč. 61, č. 3–4, na kterém se Matice česká výrazně podílela.

Naprosto klíčové v roce 2016 bylo uspořádání prvního kolokvia, které se zaměřilo na současnou literární paměť ve středních Čechách. Realizováno bylo ve spolupráci s Památníkem národního písemnictví (Metodickým centrem pro knižní kulturu a literární muzea), Středočeskou vědeckou knihovnou v Kladně a Ústavem pro českou literaturu AV ČR v nové budově Národního muzea dne 11. listopadu. Na tomto veřejnosti přístupném kolokviu vystoupilo celkem 14 řečníků z různých koutů středních Čech (archiváři, muzejníci, knihovníci a regionální osobnosti). Výstupem z celodenního jednání bude sborník s bohatou obrazovou přílohou v roce 2017. Přinese i aktuální seznam literárních expozic ve Středočeském kraji. Na toto kolokvium navázal poznávací autobusový výlet po literárních expozicích, vybranými tak, aby demonstrovaly rozdílné přístupy k uchopení prezentace s regionem spojeného spisovatele (Strž u Dobříše – Památník Karla Čapka, Všeradice – expozice v rodišti M. D. Rettigové, Buštěhrad – expozice Oty Pavla realizovaná spolkem Buštěhrad sobě). Matice česká se k tématu paměti krajiny ještě vrátila na konci listopadu formou přednášky Niny Milotové pod názvem *Národ promítnutý do prostoru... Paměť – krajina – identita v českém národním hnutí 2. poloviny „dlouhého“ 19. století*.

Celoroční vycházkový cyklus byl zaměřen na prohlídky historických pražských knihoven. Obsahem tak navazoval na výstavu Knihovny Národního muzea – *Komu asi patřila? Knihy a jejich lidé – sběratelé a nepřátelé*, která se konala v Českém muzeu hudby na Malé Straně. V únoru se uskutečnily návštěvy *Majorátní knihovny hrabat z Nostic a Rieneka* v Nostickém paláci na Malé Straně, *Kapucínského provinční knihovny* v areálu kapucínského kláštera u P. Marie Andělské na Hradčanech a palácové knihovny Kinských v paláci Golz-Kinských na Staroměstském náměstí. V březnu proběhly

exkurze do *Dominikánské knihovny* v areálu dominikánského kláštera u sv. Jiljí na Starém Městě a *Augustiniánské knihovny* v areálu augustiniánského kláštera u sv. Tomáše na Malé Straně. Komentovaná prohlídka *Františkánské knihovny* v areálu františkánského kláštera u Panny Marie Sněžné na Novém Městě se uskutečnila v dubnu, v květnu se členové MČ vypravili do barokního knihovního sálu a Astronomické věže v areálu Klementina a naposledy v červnu do historických knihovních sálů *Strahovské knihovny* v areálu premonstrátského kláštera na Strahově.

Téma doplnila únorová přednáška Lenky Panuškové – *Středověká písařská dílna – předchůdce moderních vydavatelství*, věnovaná podobě knih ve středověku včetně jejich výroby a výzdoby. Na renesanční knižní kulturu se v květnu zaměřila přednáška Marty Vaculínové – *Ze Ženevy na Buchlov. Knihovna Theodora Bezy a moravský rod Zástřízlů*. Samostatné přednášky chronologicky zakončilo červnové vystoupení Milady Pískové, která představila olomouckého nakladatele Romualda Prombergera, jenž výrazně přispěl k formování českého národního vědomí na Moravě.

Na konci března se podařilo uspořádat celodenní výpravu do Plzně se zaměřením na dějiny knihy a knihtisku (*Knihovna Západočeského muzea*, stále expozice Západočeského muzea představující dějiny knižní kultury v Plzni, soukromé *Muzeum knihtisku a knihy*). Návštěva nedávno otevřeného *Muzea klasického knihařství* v Rožďalovicích u Nymburka, uchováující památky na uměleckého knihaře Jendu Rajmana, proběhla v červnu.

O hudební vystoupení pro členy MČ se na jaře postarala *Malá česká muzika Jiřího Pospíšila* s programem pod názvem *Zazpívej, slavičku*.

První matiční zájezd ve spolupráci se Spolkem Malostranský hřbitov směřoval do Vídně na historické hřbitovy (hřbitov sv. Markuse, Vídeňský ústřední hřbitov, hrobní okrsek Waldmüllerpark). V květnu se členové MČ vypravili na Kutnohorskou (zámek a hřebčín v Kladrubech nad Labem, kostel sv. Prokopa v Záboří nad Labem, empírový zámek Kačina a tvrz v Nebovidech), v červnu pak na Kuks a nedaleký Braunův Betlém.

Program akcí v roce 2016 Matice česká zakončila dne 1. prosince ve spolupráci s Vlastivědným muzeem a galerií v České Lípě prezentací 370. vydání *Máje* Karla Hynka Máchy s ilustracemi akad. mal. Dany Puchnarové. O příjemnou atmosféru večera se postaral soubor Ludus musicus pod vedením Františka Běhounka s „máchovským programem“.

Plánované informační panely (Josef Myslimír Ludvík, Karel Havlíček, Karel Toman, Josef Bojislav Pichl, Jaromír John, František Nepil) do regionů České republiky na rok 2016 se z důvodu dalších matičních aktivit a vytížení autorů textů zpozdily, proto budou částečně realizovány v první čtvrtině roku 2017. Doplní je ještě výroba panelů Jana Nepomuka Harracha do Harrachova, Josefa Regnera Havlovické-

ho do Hronova a Věnceslava Metelky do Pasek nad Jizerou. Přednášky a exkurze v roce 2017 budou souviset s výročím nálezem Rukopisu královédvorského a poznáním „míst národní paměti“.

Z členských příspěvků byla v roce 2016 uhrazena digitalizace nejstarších rukopisných záznamů z jednání Matice české z let 1831 až 1877 (tzv. matiční knihy I., II., III.), které budou online zpřístupněny široké veřejnosti na portálu Národního muzea – eSbirky.cz. Prostřednictvím programu Ministerstva kultury ČR se Matici české podařilo získat finanční prostředky na restaurování historické sbírky portrétů, polygrafických a knihařských strojů a pracovního stolu Kar-

la Havlíčka Borovského v majetku Národního muzea. Dotace zahrnuje i příspěvek na další informační panely a také na reprezentativní celobarevnou publikaci o minulosti a současnosti Matice české, která by se měla dostat ke čtenářům v první polovině roku 2017.

PhDr. Pavel Muchka

Obrazové přílohy – informační panely připravené v rámci projektu Čeští spisovatelé v regionech ČR v roce 2016

František Nepil (Olga Kubeczková)

Karel Havlíček (Magdaléna Pokorná)

Památník Karla Čapka na Strži u Dobříše, listopad 2016. Foto: Pavel Muchka.

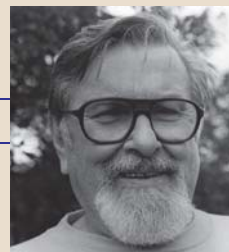

INFORMAČNÍ PANELE PŘIPRAVENÉ V RÁMCI PROJEKTU ČEŠTÍ SPISOVATELÉ V ČR V ROCE 2016

František Nepil

* 10. 2. 1929 Hýskov

† 8. 9. 1995 Praha

František Nepil.
Foto Karel Kestner 1995.

No, mít tak ještě dvě hodiny na povídání, tak bych vás možná přesvědčil, co vám: že nejenom Berounka, ale i křivoklátské lesy jsou jenom jedny, že člověk by měl smeknout, když do nich vstupuje, tak jako smeká, když vstupuje do Svatovítského chrámu či do svatební síně, už proto, že to vždy bývaly – a ne náhodou – královské lesy.

A tak jsem se skočil narodit do Hýskova...

Prozaik, publicista, tvůrce knih pro děti František Nepil se narodil v Hýskově u Berouna, v domě, kde žili jeho prarodiče. Strávil u nich jen první dny života, ale do Hýskova se trvale vrátil. S rodiči a starším bratrem žil nejprve ve Svatém Janu pod Skalou (1929–32) a pak se přestěhoval na lesní samotu v údolí potoka Výbrnice u Nižboru (1932–37). Toto místo se stalo osadou 5. oddílu vodních skautů Praha, které vedl spisovatel Jaroslav Novák. Otec Františka Nepila zde byl správcem a jejich synové (František získal přezdívku Budulín) se stali členy oddílu podobně jako Jiří Stránský, Václav Vorlíček či Radim Palouš.

Později se rodina usadila v Praze-Nuslích, kde Nepil absolvoval měšťanskou školu. V Berouně nastoupil na Obchodní akademii (1943–44), ve studiu pokračoval na OA v Praze-Karlíně a zde je ukončil maturitou (1948). Již na konci čtyřicátých let začal publikovat články a povídky v denním tisku.

V padesátých letech absolvoval vojenskou službu, během níž se oženil (1951) se Zdeňkou Kočovou, původem rovněž z Hýskova. Manželům Nepilovým se v roce 1952 narodila dcera Helena.

První zaměstnání našel František Nepil jako propagační referent Československých hotelů, poté byl propagačním textářem reklamního podniku Merkur. Tato pozice byla příležitostí pro první kontakty s rozhlasem a s dvojicí vypravěčů takřka jaké téže krevní skupiny – Janem Werichem a Miroslavem Horníčkem, pro které vytvářel desetiminutové pořady propagující různé potraviny.

A tak Vám přeji...

Od roku 1961 Nepil spolupracoval s rozhlasem. Krátce (1969–72) byl zaměstnán jako člen literární redakce pro děti a mládež. Měl v péči pořad *Dobrou noc, děti* a přispíval do něj i autorsky. Po ukončení interní spolupráce zůstal posluchačům věrný, především jako autor a interpret fejetonů pro Dobré jitro stanice Praha (knížně např. *Dobré a ještě lepší jitro*, 1983). S laskavým náhledem a schopností hledat zaujetí a jímavost v obyčejných věcech vzpomínal na dětství, líčil zážitky z cest, vyznával se ze vztahu k jazyku, k historii, kultuře a jejím osobnostem.

Dále pro rozhlas vytvořil řadu scének, propagačních textů, literárně-hudebních pořadů pro děti, apokryfní hry *Noc a skála* (1978) a *Oldřiška* (1994). Nepilova víc jak třicetiletá spolupráce s rozhlasem byla korunována Cenou Československého rozhlasu (1979).

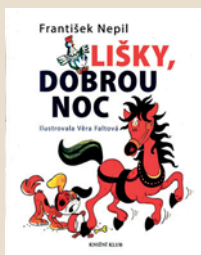
Srub v údolí potoka Výbrnice, kde pobýval F. Nepil s rodiči, 30. léta 20. století.

Jak se dělá chalupa,
7. vydání, Knížní klub 2010.
Ilustrace Vladimír Renčín.

Naschválničci,
1. vydání, Albatros 1981.
Ilustrace Miroslav Jágr.

Lišky, dobrá noc,
4. vydání, Knížní klub 2014.
Ilustrace Věra Faltová.

František Nepil s manželkou Zdeňkou před svou chalupou.
Foto Jovani Dezort 1986.

Jak se dělá reportáž...

Nepil ve svých reportážích, fejetonech, causeriích, sloupcích a cestopisech navázal na Karla Čapka, blízko měl i k esejistice Jana Wericha či Miroslava Horníčka. Od roku 1972 se věnoval jen psaní, které úzce korespondovalo s jeho rozhlasovou publicistikou: čtenář zůstává respektovaným a neustále zpřítomňovaným partnerem. Po satirickém souboru *Kde jsi chodil, Satane?* (1966) a cestopisu *Srpen s bejbinkou* (1966), na nějž navázal *Malým atlasem mého srdce* (1991), se našel ve vyprávění o věcech, které i pro čtenáře byly důvěrně známé a zdánlivě nestály za literární zájem. Sděloval v něm vtipné, často překvapující, ale vždy lidské postřehy o životě, jaký je. V nesvobodné době našel svobodu v zaujetí životem předků, venkovem (*Střevíce z lýčů*, 1982), chalupařením (*Jak se dělá chalupa*, 1968), v oslavě lidí a domova (*Po Praze chodím*, 1982, *Kněžnin prsten*, 1990). Humoristické ladění jeho textů se nezbavovalo ani vážnějších zamyšlení. František Nepil vyprávěl s chutí lidových vypravěčů, s jadrností, ale i s bohatou a nápaditě používanou slovní zásobou.

Já, pohádkář

Uspěšně se Nepil věnoval psaní pro děti. Už prvotina *Kola, strojky, nápady* (1963) naznačila jeho typické rysy: stylizaci do role vypravěče, práci s jazykem, dávku poznání a humoru. Po nonsensových *Pohádkách z pekelce* (1967) objevil pohádku blízkou folkloru i poetice Václava Čtvrta (*Makový mužiček*, 1976, *Polní žínka Evelínka*, 1979). Popularitu si získal Nepilův psí vypravěč Baryk (*Já, Baryk*, 1977). Fantazijní rovinu neopouštějí ani příběhy o dětech (např. *Naschválničci*, 1981, *Pět báječných strýčků*, 1987). *Podivánky* (1981) nebo *Lipová alej* (1985) svědčí o žánrové pestrosti Nepilových knih pro děti, které měly vždy štěstí na skvělé ilustrátory.

František Nepil psal pro děti se vzácným umem mísit humorně a vážně, radosti a starosti, dětské a nedětské. V jeho textech se opakují motivy přírody, pevných rodových a přátelských pout.

Situční a jazykovou komiku Nepil uplatnil ve scénářích pro Spejbla a Hurvínka. V cyklu k dopravní výchově *Zlatá zebra* (1978) spojil zábavu s poučením. Zařadil se také k tvůrcům večerníčků (např. *Domeček u tří kotátek*, 1983, *Já, Baryk*, 2002).

Mgr. Olga Kubečková, Ph.D.

Daguerotypie Karla Havlíčka Borovského od Josefa Krtičky asi z let 1846–1847. Literární archiv PNP.

Karel Havlíček Borovský

* 31. října 1821
† 29. července 1856

*Nekřesej do kaše,
křesej do troudu*

*a o lásce k vlasti
nekaž velbloudu*

„čítankové“ známých skladeb *Král Lávro, Tyrolské elegie a Křest svatého Vladimíra*, cestopisných *Obrazů z Rus* a oblíbených epigramů, tak i jeho publicistických textů a kritik. Ty světoval *Pražským novinám*, které redigoval v letech 1846 až 1848, a od dubna 1848 do ledna 1850 *Národním novinám*, u jejichž zrodu stál a jejichž podobu určoval. Naposledy působil v *Slovanu*, který vydával od května 1850, po úředním zákazu *Národních novin*, v Kutné Hoře. Mimořádnou cenu má také Havlíčkova korespondence.

Svým psaním, které napadalo starší idylický slavismus a formovalo moderní českou společnost, si Karel Havlíček už ve čtyřicátých letech vysloužil útoky i obdiv. Později čelil mnoha úředním zákrokům, které dokonce ústily v červenci 1851 ve vydání zákona, podle něhož mohl být časopis po třech výstrahách zastaven. Sám se rozhodl, když mu byly rychle za sebou uděleny dvě takové výstrahy, svůj *Slovan* zastavit 14. srpna 1851. Pro svou novinářskou činnost stál i před porotními soudy a odcházel z nich jako vítěz; i z toho posledního v listopadu 1851. Věděl ovšem, že to toto vítězství mu může přinést fatální následky. Jeho obavy se naplnily. Hned o měsíc později, v prosinci 1851, byl Havlíček konfinován

Autograf satirické básně *Tyrolské elegie*, které Karel Havlíček Borovský napsal v době nuceného pobytu v Brixenu (rukopis byl dokončen v roce 1852). Literární archiv PNP.

v Brixenu. Konfinace (příkaz pobývat na určeném místě) byla tvrdým trestem – marnil čas – daleko od blízkých, daleko od práce, která mu byla smyslem života. Byl tu sledován na každém kroku, úřady měly přehled i o jeho korespondenci a pochopitelně i o příležitostných návštěvách z domova. Pobyt mu tu sice po jistý čas zpřijemňovala manželka a dcera, ale trpkost z nečinnosti, bezmoc při průběžném jednání o propuštění, beznadějí při pohledu do budoucna rozptýlit nemohly.

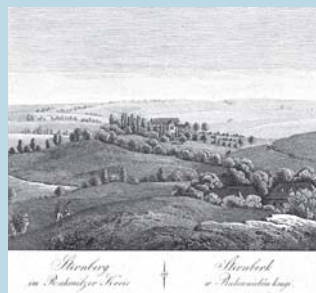
Návrat domů v květnu 1855 byl pro něj doslova šokem, zdrtila jej zpráva o nedávné smrti manželky Julie (v dubnu), zklamalo jej, že se s ním bývalí přátelé báli stýkat, aby sami neupadli v podezření před úřady (vzácnou výjimkou byli v Praze František Palacký a Božena Němcová). Havlíček tedy pobýval pod policejním dohledem v Německém Brodě. Pro každou cestu do Prahy, kde žila jeho dcera Zdeňka, musel žádat úřady o povolení. Jeho deziluzi prohlubovaly i postupující zdravotní komplikace. Onemocněl totiž tuberkulózou, stejnou nemocí, kterou trpěla i jeho žena. Právě potřeba důkladného lékařského vyšetření byla důvodem k cestě do Prahy v květnu 1856. Na základě této prohlídky bylo jasné, že Havlíčkův zdravotní stav je povážlivý, tehdejší medicínou neléčitelný a že je jeho osud vlastně zpečetěn. Havlíček se měl jet nejdříve zotavit do Chuchle, později, i na základě osobní zkušenosti Františka Palackého, bylo rozhodnuto, aby odjel raději do Šternberku u Smečna,

do lázní, o které pečlivě dbal jejich vlastník hrabě Clam-Martinič.

Mnoho zpráv se o Havlíčkově zdejšímu pobytu nedochovalo, paradoxně jedním z pramenů jsou policejní hlášení, protože podezření, že se Havlíček jen vymlouvá na zdravotní potíže, u úřadů přetrvávalo, a tak zkoumaly, čím se zde zabývá. A přitom ten tu zůstával hodně osamělý. Kromě místních byl v kontaktu prostřednictvím dopisů pouze se svou rodinou a se svými dávnými přáteli ze studií, s kněžím Františkem Josefem Rezáčem a zejména Františkem Mudrou. Speciálně na jeho návštěvu se těšil a těšil se také na to, že se s sebou přiveze nějakou „dobrou buchtu“ ke kávě. Na tvůrčí činnost mu zde již nezbývalo sil, uvádí se, že jedním z jeho posledních textů, právě ve Šternberku sepsaných, byl epigram, který se stal mottem tohoto textu. Havlíček měl při pobytu zde doporučený přísný denní režim. V šest pil za chůze vlažnou syrovátku, v osm dietně posnídal, kolem desáté pil zdejší lázeňský železitý pramen, k obědu měl naordinovanou pouze masitou stravu, kterou směl zapít žejdlíkem piva. Po obědě odpočíval, kolem páté posvačil obdobu toho, co snídal. Místo večere pak pil sklenici čerstvě nadojeného mléka, jehož kvalitu si velmi pochvaloval.

Havlíček do Šternberka přijel za chladného deštivého počasí a v návaznosti na to ještě s humorem psal: „Je zima a deště, proto taky jsem se ještě ani kapku neuzdravil, jak ale nastanou hezké časy, pak si dám záležet.“ Ale ani letní vedra mu nepřinesla úlevu, ba právě naopak. Ke všemu jeho trápení se přidala ještě nespavost. Pro úlevu proto z Prahy dostal tablety morfia, aby je užíval vždy po jedné před spaním. Havlíček ovšem spolykal hned první večer všechny naráz. Upadl do dlouhotrvajícího spánku, z něhož se už vlastně k úplnému vědomí neprobral. Ze zdejších lázní jej odvezli 24. července 1856 do Prahy do domu jeho švagra Františka Jaroše. Tady, v dnešní Havlíčkově ulici, naproti Masarykovu nádraží zemřel 29. července. Jeho pohřeb 1. srpna na Olšany se stal v politicky stísněné atmosféře tzv. Bachova neoabsolutismu národní manifestací.

Doc. PhDr. Magdaléna Pokorná, CSc.

Veduta lázní Šternberk od Karla Karrera (1808–1862), první polovina 19. století. Královská kanonie přemonstrátiů na Strahově.

Havlíčková kresba tužkou „Domek můj v Brixenu: Elephanterstöcke zvané.“ Literární archiv PNP.

Poslední náprsní tobolka Karla Havlíčka Borovského, užívaná jím v lázních Šternberk, kde se léčil těsně před smrtí, od 22. 6. do 24. 7. 1856. Sloužila k uložení dvou doutníků a obsahuje i zápisník s Havlíčkovými záznamy o jeho finanční hotovosti (poslední záznam z 10. července). Vyrobeno v Anglii z kovu, usně a hedvábí, doplněn český lvíček z mosazi. Národní muzeum.

Zřizovatelé: Národní muzeum – Matice česká, sekce Společnosti Národního muzea, ve spolupráci s obcí Ledce – únor 2017.

Typografie, tisk: FAST digital print studio s. r. o., Praha 10. Kontakt: Matice česká, Václavská náměstí 68, 115 79 Praha 1, tel. 224 497 333, email: matice_ceska@nm.cz.

PAMÁTKY NA KARLA HAVLÍČKA VE SBÍRKÁCH NÁRODNÍHO MUZEA A PAMÁTNÍKU NÁRODNÍHO PÍSEMNICTVÍ

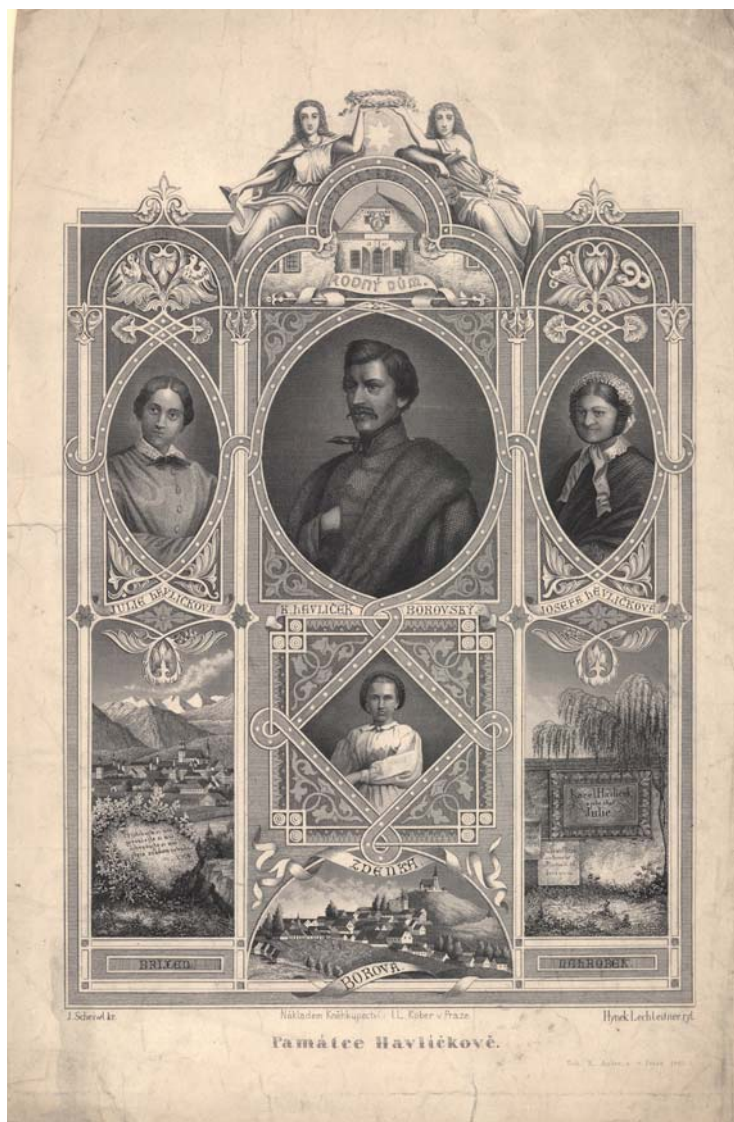
PORTRÉTY

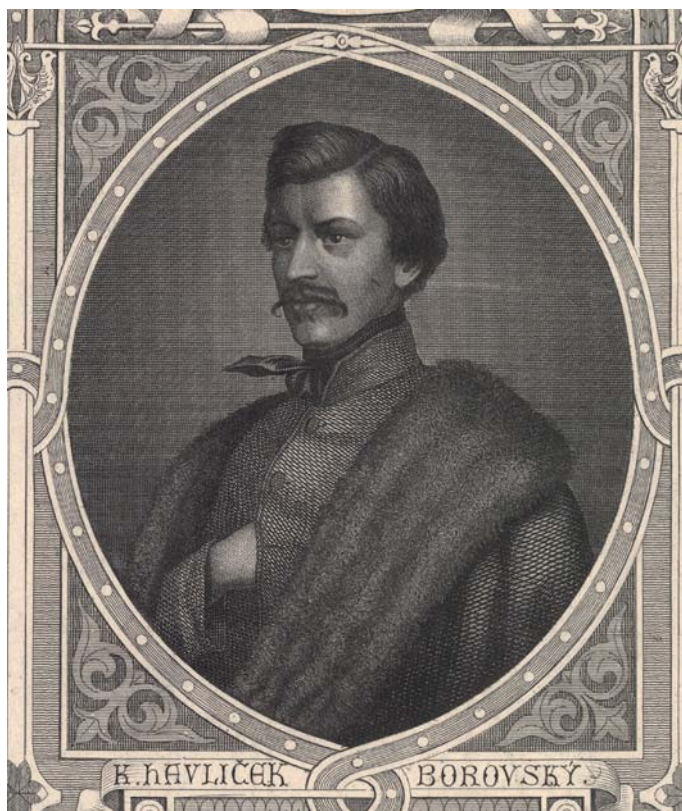
*Daguerrotypie Karla Havlíčka Borovského pravděpodobně od Josefa Krtičky z let 1846–1847. „Leccos malíři vyvedli, jenom světlo nedovedli, teď se na něj světlo rozhněvalo, a samo se do malířství dalo“.
Literární archiv PNP, fond Karel Havlíček.
Foto: Jana Štursová.*

*Podobizna Karla Havlíčka Borovského od Viléma Gablera (1821–1897).
Literární archiv PNP, fond Vilém Gabler.
Gablerova kresba tužkou na poslední straně jeho zápisníku. Foto: Jana Štursová.*

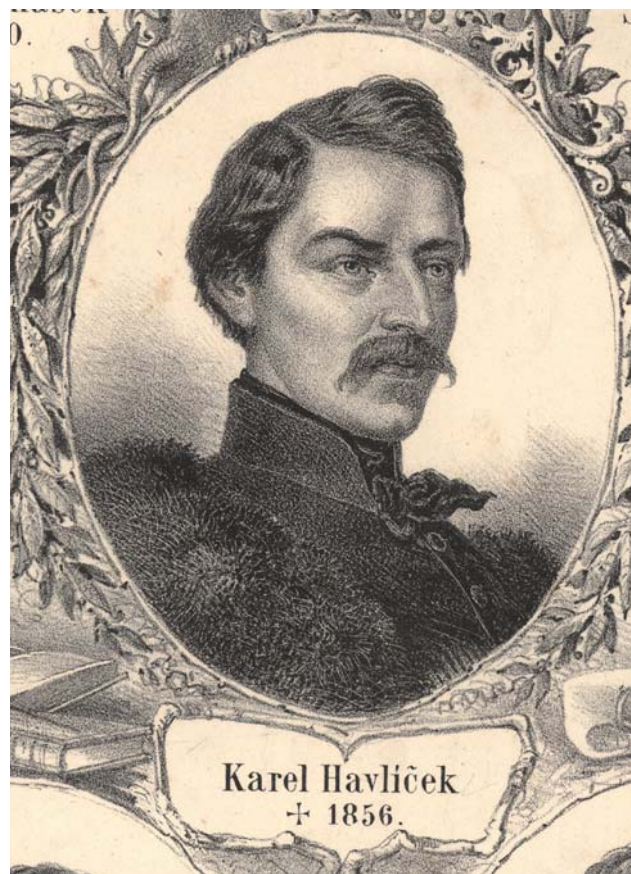
Grafický list „Památce Havlíčkově“. Podle kresby Josefa Scheiwla (1833–1912) ryl Hynek Lechleitner (1827–?), vydal nakladatel Ignác Leopold Kober, tiskl K. André v Praze roku 1863. Ocelorytina na papíře 423 × 277 mm. Kromě ústřední podobizny Karla Havlíčka Borovského zobrazuje list vlevo jeho ženu Julii, vpravo matku Josefu a dole dcerku Zdeňku. Portréty jsou doplněny pohledy na Havlíčkův rodný dům v Borové, na ves Borovou, na Brixen a původní náhrobek manželů Havlíčkových na pražských Olšanech. NM, OSČD, inv. č. H2-63 984. Foto: Jana Kuříková.

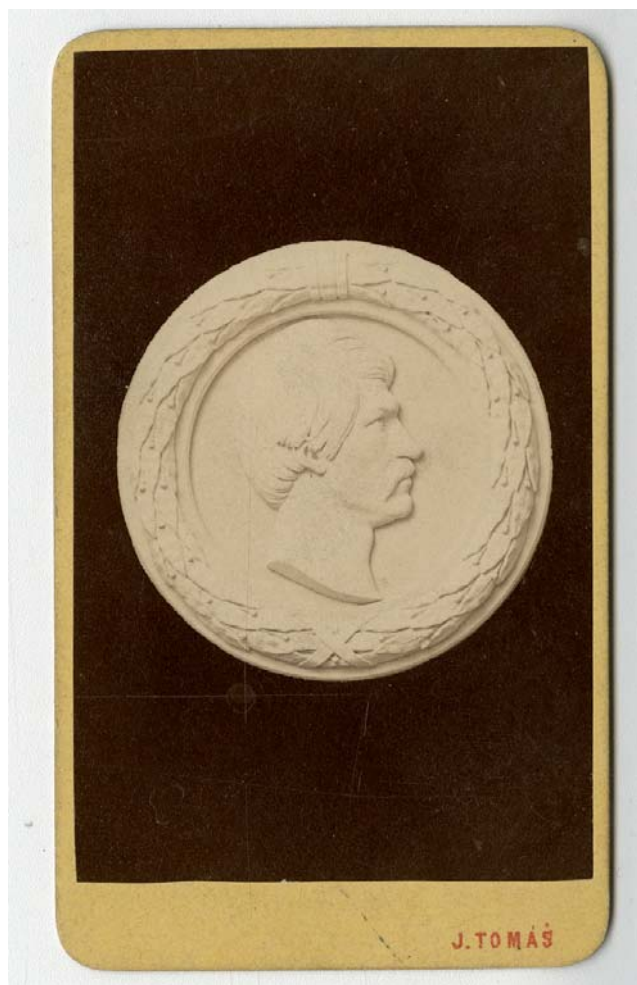
Karel Havlíček jako ústřední osobnost na tablu „Čechoslovanští výtečníkové. Skupení sedmé“. Podle kreseb Josefa Ruperta Precechtěla (1821–1897) litografoval R. Weibezahl (? – ?), tiskli Rohn & Grund v Pešti (nyní Budapešť), 1863. Křídlová litografie na papíře 499 × 664 mm. Poslední ze série sedmi listů, zachycujících významné osobnosti českých dějin od středověku po tehdejší „současnost“. Kněz řádu servitů a velký český vlastenec J. R. Precechtěl umístil Havlíčkovu podobiznu lemovanou vavříny na nejčestnější místo tablu. NM, OSČD, inv. č. H2-109 236. Foto: Lubomír Sršeň.

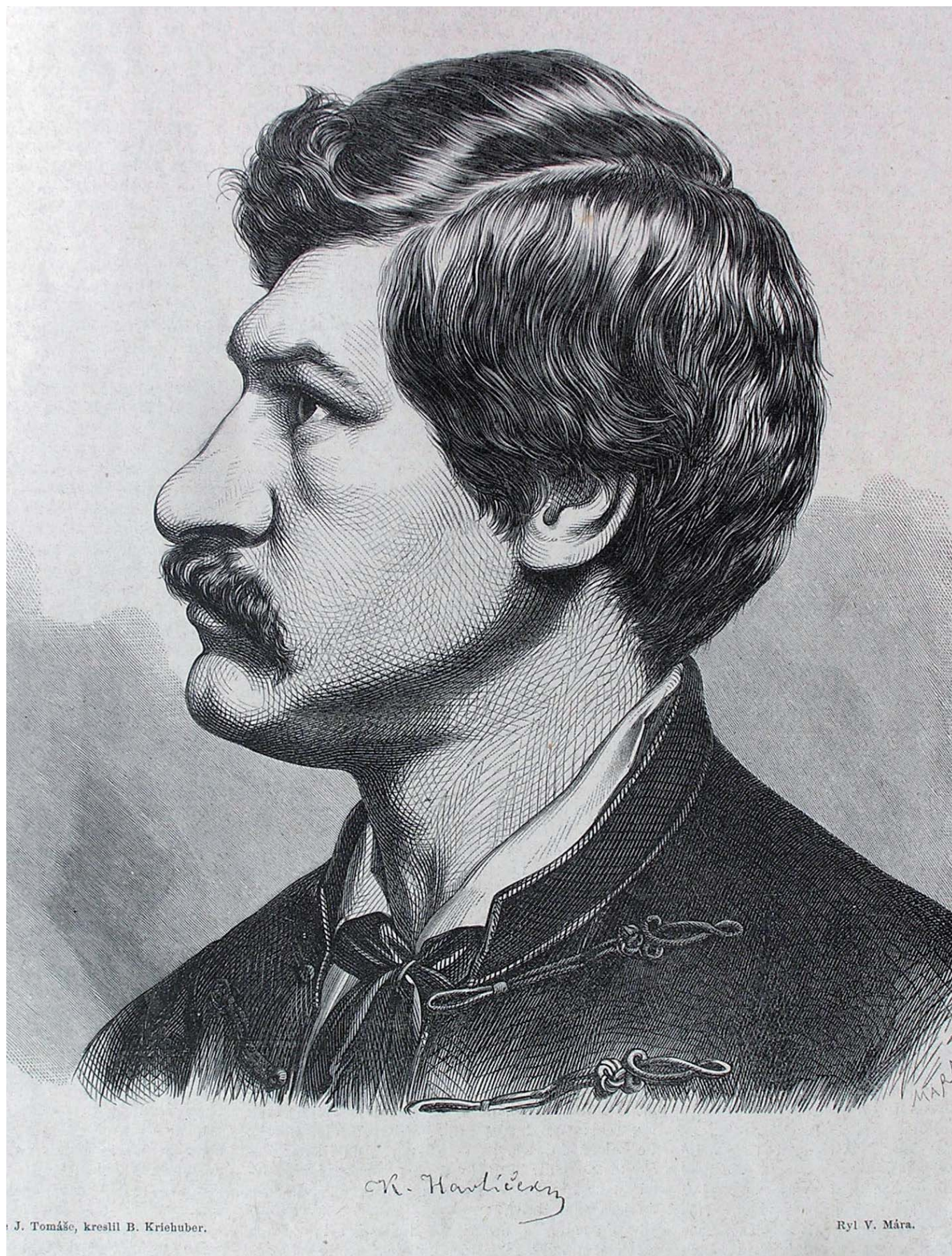

Pamětní medaile na odhalení desky na Havlíčkově rodném domě v Borové, neznámý autor, Čechy, 1862. Ražena z mědi, průměr 27 mm, s očkem na zavěšení. Slavnostní odhalení pamětní desky dne 19. srpna 1862 se stalo velkou národní manifestací. NM, OSČD, inv. č. H2-158 037. Foto: Lubomír Sršeň.

Vizitková fotografie medailonu Karla Havlíčka Borovského. Medailon od Bohuslava Schnircha je umístěn na Havlíčkově hrobce (realizace arch. Josef Zitek v roce 1870) na Olšanských hřbitovech. Fotografie Jana Tomáše (1841–1912) z Prahy na kartonové podložce firmy J. Tomáš, 60 × 102 mm, poslední třetina 19. století. Archiv NM, fond Bohuslav Dušek, č. 118/2. Foto: Milena Běličová.

Portrét Karla Havlíčka Borovského. Podle fotografie Jana Tomáše (1841–1912), reprodukcijí daguerrotypii od Josefa Krtičky asi z let 1846–1847, kreslil Bedřich Kriehuber (1836–1871) a ryl Václav Mára (1842–1902), Praha 1870. Dřevoryt otištěný v časopise Světozor, roč. 4, čís. 20, s. 157, ze dne 13. května 1870, ilustroval článek, který zval ke slavnosti odhalení nového Havlíčkova náhrobku na Olšanech dne 15. května 1870. Foto: Lubomír Sršeň.

Portrét Josefa Vorlického (1786–1864) a jeho manželky Rosálie, roz. Polzerové (1792–1864). Učitel J. Vorlický působil na hlavní škole v Německém Brodě v době, kdy tam v letech 1831–1832 chodil Karel Havlíček. Neznámý autor, 1831. Siluety vystřížené z papíru, zasklené v rámečku 21 × 22,3 cm. NM, OSČD, inv. č. H2-146 019. Foto: Ludmila Fiedlerová.

Portrét premonstráta Víta Václava Danička (1786–1846), prefekta německobrodského gymnázia v době, kdy tam studoval v letech 1832–1838 Karel Havlíček. Antonín Špulák (1812–? /po r. 1854/), východní Čechy (Hradec Králové?), 1846. Olejomalba na plátně 37 × 30 cm, rám 51,3 × 44,2 cm. NM, OSČD, inv. č. H2-186 986. Foto: Radovan Boček.

Portrét Havlíčkovy matky Josefíny, roz. Dvořákové (1791–1884), vizitková fotografie od Josefa Menšíka z Německého Brodu, na kartonové podložce vídeňské tiskárny TRAPP & MÜNCH, 106 × 64 mm, asi ze 60. let 19. století. NM, OSČD, inv. č. H2-185 710. Foto: Dagmar Landová.

Portrét Havlíčkovy dcery Zdeňky (1848–1872), od Terezie Chramostové (1831–1889), majitelky fotoateliéru v Praze na Václavském nám. čp. 784-II. Vizitková fotografie asi z r. 1862, prodávaná pražským Národním knihkupectvím E. Petřika, 10,2 × 6,5 cm. NM, OSČD, inv. č. H2-54 903. Foto: Dagmar Landová.

Portrét dr. Viléma Gablera (1821–1897), pedagoga, novináře a politika, Havlíčkova spolupracovníka a přítele. Jan Maloch (1825–1911), Praha, 1852, daguerrotypie vpouzdrě 83 × 66 × 18 mm. NM, OSČD, inv. č. H2-22 001. Foto: Jaroslav Bárta.

OSOBNÍ PŘEDMĚTY

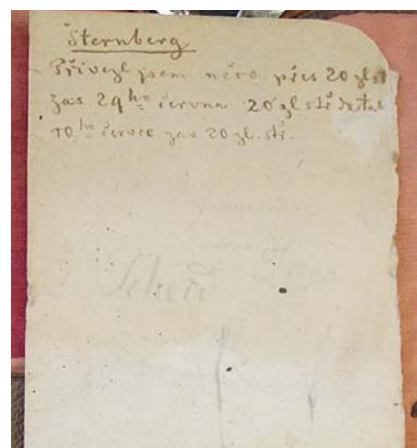

Šachové figurky a kazeta na šachy a dámu, z Havlíčkova majetku. Havlíček hrával šachy v Německém Brodě s přítelem Žákem po svém návratu z Brixenu (tedy po 27. dubnu 1855). Jde o pozůstatky ze dvou her, jež od Josefy Menšíkové, manželky starosty Německého Brodu, získala před svou smrtí Marie Červinková-Riegrová (1854–1895). Její manžel Václav Červinka je věnoval do NM r. 1926. Rozměry kazety: 29 × 29 × 14,3 cm. NM, OSČD, inv. č. H2-13 902. Foto: Lubomír Sršeň.

Havlíčková kytara z dob mládí, zhotovená Antonem Mitteisem v Litoměřicích kolem r. 1840, užívaná později i Zdeňkou Havlíčkovou. Celkem běžná, levná kytara (dl. 93 cm, max. š. 29,8 cm) s původními okrasnými stuhami se stala velmi brzy uctívanou památkou a prodělala velmi pohnuté osudy. Muzeum ji získalo r. 1988. NM, OSČD, inv. č. H2-186 810. Foto: Lubomír Sršeň.

Poslední náprsní tobolka Karla Havlíčka Borovského, užívaná jím v lázních Sternberk, kde se léčil těsně před smrtí, od 22. 6. do 24. 7. 1856. Sloužila k uložení dvou doutníků a obsahuje i zápisník s Havlíčkovými záznamy o jeho finanční hotovosti (poslední záznam z 10. 7.). Vyrobeno v Anglii z kovu, usně a hedvábí, doplněn český lvíček z mosazi, rozměry při zavření 14,5 × 8,8 cm, tl. 1,2 cm. NM, OSČD, inv. č. H2-10 147. Foto: Lubomír Sršeň.

Památeční pramínek vlasů Havličkovy ženy Julie, rozené Sýkorové (* 16. 4. 1826 ve Svojsicích – † 10. 4. 1855 v Praze), odstřížený pravděpodobně vzápětí po její smrti. Tuto „relikvii“ získalo NM po r. 1890 spolu s dalšími památkami na KHB ze sbírky Františka Jana Zoubka (1832–1890), Havličkova obdivovatele. V r. 1904 byly vlasy adjustovány na karton pod skličko 9,8 × 7,4 cm. NM, OSČD, inv. č. H2-5976/b. Foto: Lubomír Sršeň.

Památeční pramínek vlasů Karla Havlíčka Borovského, odstřížený pravděpodobně vzápětí po jeho smrti († 29. července 1856). Památku získalo NM stejným způsobem jako pramínek vlasů Julie Havličkové. V r. 1904 byly vlasy adjustovány na karton pod skličko 9,7 × 7,2 cm. NM, OSČD, inv. č. H2-5976/a. Foto: Lubomír Sršeň.

Vlasy Karla Havlíčka Borovského.
Literární archiv PNP, fond Karel Havlíček.
Foto: Blanka Kropáčková.

Sametová vyšivaná kabelka z rodiny Karla Havlíčka Borovského.
Literární archiv PNP, fond Karel Havlíček. Foto: Blanka Kropáčková.

Vyšivané pouzdro (peněženka) z pozůstalosti Karla Havlíčka Borovského.
Literární archiv PNP, fond Karel Havlíček.
Foto: Blanka Kropáčková.

Pečeť Karla Havlíčka Borovského.
Literární archiv PNP, fond Karel Petr Kheil.
Foto: Blanka Kropáčková.

Košiček v podobě úlu z pozůstalosti Karla Havlíčka Borovského.
Literární archiv PNP, fond Karel Havlíček. Foto: Blanka Kropáčková.

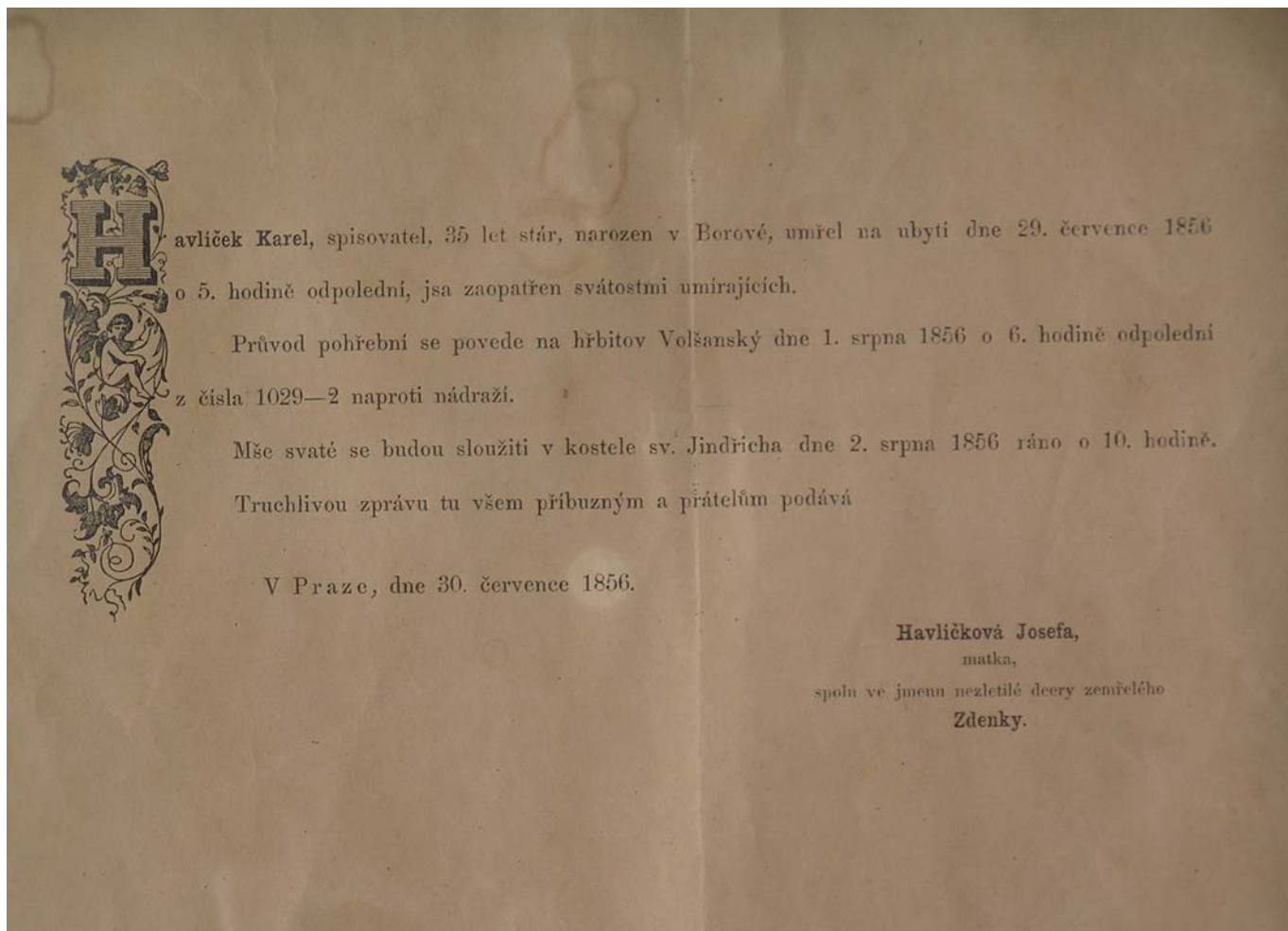

Dýmka Karla Havlíčka Borovského.
Literární archiv PNP, fond Karel Havlíček.
Foto: Blanka Kropáčková.

Úmrtní oznámení a šátek, kterým byla po smrti Havlíčkovi podvázána brada.
Literární archiv PNP, fond Karel Havlíček.
Foto: Blanka Kropáčková.

Úmrtní oznámení Karla Havlíčka Borovského, vytištěné v nákladu 2200 ks pražskou tiskárnou Bohumila Haase a synů 30. července 1856. Papír 21,5 × 26 cm, zasklený rámeček 31 × 36 cm. Jak zaznamenal ve svém deníku historik Josef Kalousek, byl každý exemplář parte oceňován jako vzácná relikvie. Tento kus získal při pohřbu Tobiáš Žalud, starosta Hořovic. Parte zdomácnosti jeho potomků až do r. 1992, kdy se dostalo do muzejních sbírek díky jeho pravnučce Boženě Jadrníčkové. NM, OSČD, inv. č. H2-187 928. Foto: Lubomír Sršeň.

Svíčka s černým flórem, kterou nesl při Havličkově pohřbu 1. srpna 1856 dr. Antonín Frič (1832–1913), pozdější ředitel zoologických sbírek Muzea Království českého. Do sbírek ji věnoval r. 1913. Běžná vosková svíčka má délku 16,2 cm a průměr 2,1 cm. NM, OSČD, inv. č. H2-7472. Foto: Olga Tlapáková.

Klíček od druhotné rakve Karla Havlička Borovského, pořízené při uložení jeho ostatků do hrobu s novým náhrobkem na Olšanských hřbitovech v r. 1870. Železný, pozlacený, zdobený písmeny alfa a omega, d. 6 cm, max. š. 2 cm. Klíček vlastnil jednatel Svatoboru Václav Zelený (1825–1875), Havličkův životopisec. R. 1894 jej do Muzea darovala jeho dcera Božena, provdaná Augustinová. NM, OSČD, inv. č. H2-5902. Foto: Lubomír Sršeň.

NÁBYTEK

Stolek z domácnosti Karla Havlička Borovského, asi z druhé čtvrtiny 19. století, z mořeného a leštěného dubového dřeva, v. 80,5 cm, s deskou 90,5 × 53,5 cm. NM, OSČD, inv. č. H2-22 471. Foto: Ludmila Fiedlerová.

Dvě židle z bytu v Kutné Hoře, kde Havlíček pobýval v letech 1850–1851. Židle s mírně odlišnými opěradly, z dubového dřeva na opěradlech dýhovaného, asi z druhé čtvrtiny 19. století. Výška 90,5 cm a 90 cm. NM, OSČD, inv. č. H2-7639 a H2-7640. Foto: Ludmila Fiedlerová.

Pracovní stůl Karla Havlíčka z pražské redakce Národních novin (1848–1850).

Knihovna NM, inv. č. Nábytek K. Havlíček 1, dl. 126 cm, v. 81 cm, hl. 71 cm.

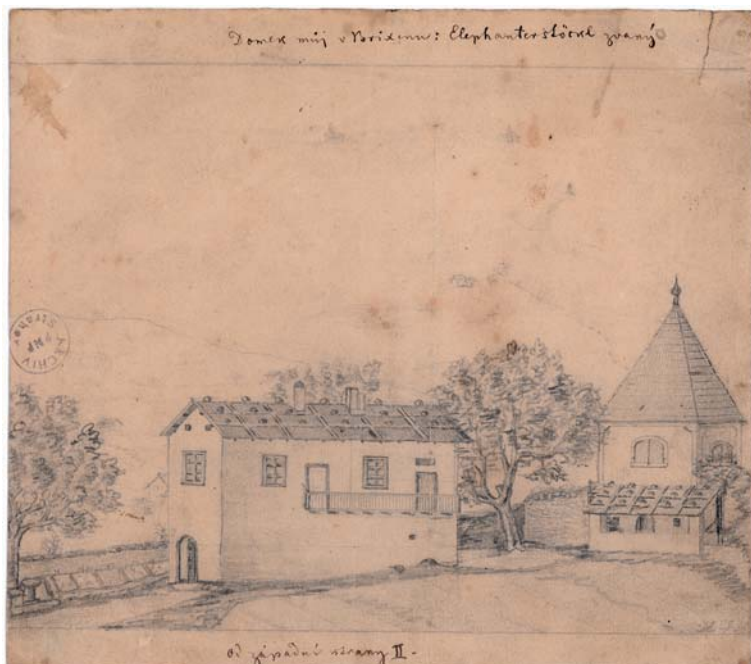
Běžný pracovní stůl s ohrádkou se šprušlemi ze smrkového dřeva z první poloviny 19. století byl pravděpodobně dříve zcela bez zámků a nátěru, později byl opatřen hnědočernou barvou, nahrazenou fládrem s imitací světlý dub. Do sbírek NM přešel po roce 1890 z pozůstalosti Františka Jana Zoubka. Byl naposledy konzervován v roce 2016.
Foto: Pavel Muchka.

Úmrtní postel Karla Havlíčka Borovského, z pražského bytu Havlíčkova švagra Frant. Jaroše (čp.1029-II), asi z 2. čtvrtiny 19. století, z dubového dřeva, dl. 178 cm, v. 95 cm. Postel získalo NM po r. 1890 spolu s dalšími památkami na KHB ze sbírky Františka Jana Zoubka (1832–1890), Havlíčkova obdivovatele. NM, OSČD, inv. č. H2-191 514. Foto: Alžběta Kumstátová.

RUKOPISY A TISKY

Karel Havlíček Borovský – „Domek můj v Brixenu: Elephanterstöcke zvaný.“

Kresba tužkou. Literární archiv PNP, fond Karel Havlíček.

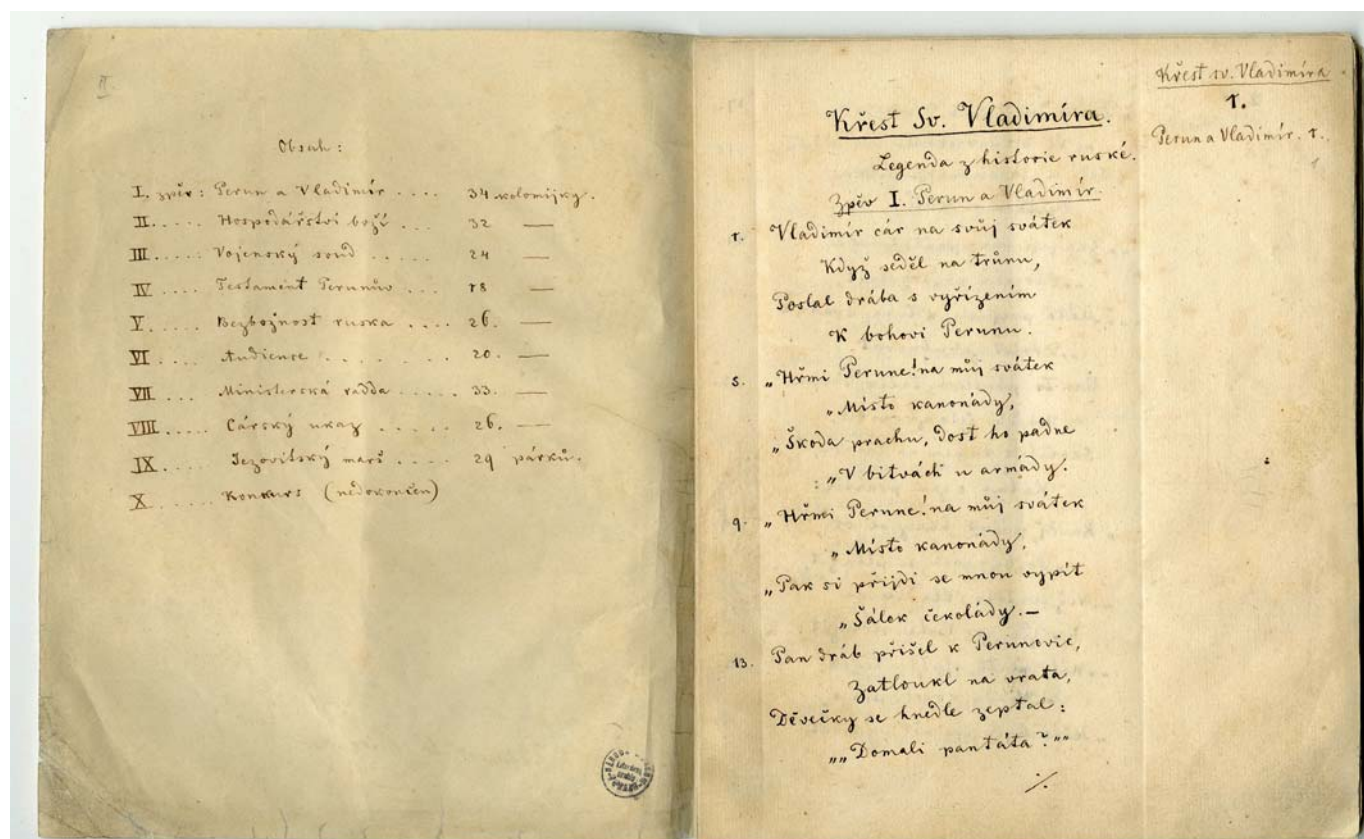
Foto: Jana Štursová.

Karel Havlíček Borovský – „Nic drotovat? Dajte hospodinky, dajte!“

Perokresba zřejmě z let 1841–1842. Literární archiv PNP, fond Karel Havlíček.

Foto: Jana Štursová.

Karel Havlíček Borovský – Křest svatého Vladimíra.

Archiv NM, fond František Ladislav Rieger, archivní kulturní památka č. 64.

Autograf satirické básně Křest svatého Vladimíra, napsaný Karlem Havlíčkem Borovským v roce 1855 v brixenském exilu, se dochoval v Archivu Národního muzea jako součást osobní písemné pozůstalosti významného politika a veřejného činitele Františka Ladislava Riegra (1818–1903). V roce 2010 byl restaurován v Národním archivu. 26 listů. Foto: Milena Bělíčová.

8.

Ministi si posmili
u velat kraljic.

155. Peli vno, vli vno
Nole znan, z lista,
Nejdrum oficirn
Pravda, z delo vsta. (Psalterist)

154. Kralji u tanoveli
Orali pili
Nik' kral' budi spantj
z flava z gubidit.

153. Kdo pili ten daj, ten u opit
Vlag brati den,
V nari je pas z ogoljzani

156. Kralji! Dami

Kriat sv. Vladimir
Hospodstvi. T.

Zpiv: 2. Hospodstvi bolj.

1. Sedna kon ogerica je
it brala je nizej
Kto vno vsi muzicantj
Na hodu si pisej
2. Kralj h'fili, v'oloveli
u ravnice drom,
Ten edj ten byl bil Perun
V muziku hrom.
3. Kto p'voljio tekem netyl,
Zemal p'vili v'el,
Neni to ten h'voj g'vot
Duce by se g'vot.
4. Kdo v'otani, do v'otani
Moi v'otani v'otit,
M'icivon g'vot do d'v'otani
Perun z slami tovit.
5. D'v'ice d'v'ice, v'otani d'v'ice
Strcit do v'otani.
A h'voj d'v'ice put, h'voj d'v'ice
Sv'olat do v'otani.

24.

Priznali vesatj d'vat,
Tani na moleni,
Tni stolu, ani na v'ice
Kd'z pros p'v'itil neni.
Na otory nechodili
Pro f'innurech ticho;
Kostelnari m'icli kladem
K'nejim splasalo b'iccho.
Tu h'vd' h'vd' v'ice z'otazj
D'ly se z'otazj;
C'v'ila panna porodila
D'v'ice mlade d'v'ice;
Baby v'itily z'namoni
Na v'ice a v' d'v'ice;
Slyicly potopu v'ice
M'icet se v'ice v'ice.

85.

90.

95.

Kriat sv. Vladimir
25.
Audience. T.

Zpiv: 6. Audience

7. Sedl Vladimir na tr'nu
Ve sve rediceni,
D'vat p'v'ice ob'icije
V'elkon audiceni.
8. Hont ministri, tajnyh v'ice,
D'v'ice v'ice v'ice;
Stali n'v'ice v'ice v'ice,
Tak h'v'ice v'ice v'ice.
P'v'ice v'ice v'ice v'ice
S'ponicjoni v'ice v'ice
K'v'ice v'ice v'ice v'ice
P'v'ice v'ice v'ice v'ice.
10. P'v'ice v'ice, v'ice v'ice
D'v'ice v'ice v'ice v'ice,
it na v'ice v'ice v'ice,
P'v'ice v'ice v'ice v'ice
it v'ice v'ice v'ice v'ice,
C'v'ice v'ice v'ice v'ice.

24. *elc:*
Baby v'itily z'namoni
Na v'ice a v'ice
P'v'ice v'ice v'ice v'ice
D'v'ice v'ice v'ice v'ice
it na v'ice v'ice v'ice v'ice
D'v'ice v'ice v'ice v'ice
it na v'ice v'ice v'ice v'ice
D'v'ice v'ice v'ice v'ice
it na v'ice v'ice v'ice v'ice

21. V h'v'ice p'v'ice v'ice v'ice
K'v'ice v'ice v'ice v'ice
Na v'ice v'ice v'ice v'ice.

22. D'v'ice v'ice v'ice v'ice
M'icet v'ice v'ice v'ice
Do v'ice v'ice v'ice v'ice
D'v'ice v'ice v'ice v'ice.

23. Dal v'ice v'ice v'ice v'ice
it v'ice v'ice v'ice v'ice
V'ice v'ice v'ice v'ice
P'v'ice v'ice v'ice v'ice.

24. Tam v'ice v'ice v'ice v'ice
it v'ice v'ice v'ice v'ice
V'ice v'ice v'ice v'ice
P'v'ice v'ice v'ice v'ice.

25. D'v'ice v'ice v'ice v'ice
it v'ice v'ice v'ice v'ice
V'ice v'ice v'ice v'ice
D'v'ice v'ice v'ice v'ice.

26. Dal je v'ice v'ice v'ice v'ice
Na v'ice v'ice v'ice v'ice
it v'ice v'ice v'ice v'ice
S'ponicjoni v'ice v'ice.

Kriat sv. Vladimir
Kriat sv. Vladimir

Zpiv 9°: Kriat sv. Vladimir

7. To d'v'ice v'ice v'ice v'ice
V'ice v'ice v'ice v'ice,
D'v'ice v'ice v'ice v'ice
V'ice v'ice v'ice v'ice.
8. Ti v'ice v'ice v'ice v'ice
Ten Vladimir to je v'ice,
Gloria in caelis Deo
D'v'ice v'ice v'ice v'ice.
10. C'v'ice v'ice v'ice v'ice
C'v'ice in unum Deum
N'v'ice v'ice v'ice v'ice
v'ice v'ice v'ice v'ice.
15. Sanctus, sanctus, sanctus
v'ice v'ice v'ice v'ice.
In nomine Domini
C'v'ice v'ice v'ice v'ice!

~~IV.~~ V.

Tyrolská elegie.
Brixen.

3

5.

104. Č mčáčen! však ty ženské
Dobře znáš, a víš
Janů a nemi člověk na tom světě
Často mívá vriz!

108. Janě mnoho loučení
Tajným svědkem byl,
Ty znáš líp než každý novellista
Horkost těchto chvil.

112. Matka, žena, sestra, dívka
Malá ženšínka,
Stály oxolo mne v lichém pláši:
Horká chvílínka!

116. Já jsem síce starý kozák
V pútrách tužený;
Teprát jsem měl trochu těsné prsa
A zrak zvalený.

120. Všicknul jsem však poděbrádku
Silně do čela,
Aby se těm policajtům slza
Nezaplyšela.

124. Neb ti všichni blíž dverí
Posud stáli stráž;
Aby měla tato smutná scéna
Cisarskou štaffáž!

VI.

128. Trubka bješdi, kola hrůi
Jedem u Jihlavi,
Vzadu, abysme nic neztratili,
Klušou žandarmi.

21-9

Karel Havlíček Borovský – Tyrolské elegie.

Literární archiv PNP, fond Karel Havlíček.

Autograf satirické básně Tyrolské elegie, které Karel Havlíček Borovský napsal v době konfinace v Brixenu (rukopis byl dokončen v roce 1852). 5 listů. Foto: Jana Štursová.

Brixen – fotografie domu, ve kterém žil Karel Havlíček, od Josefa Marcha z doby kolem roku 1884.
 Literární archiv PNP, fond Karel Havlíček. Foto: Jana Štursová.

Slavnému Předsednictvu c. k. okresního soudu
 sborového v Kutné Hoře!

Pochťi nřipřipraněmu povstalo na žalobu
 c. k. státního zřelupřivitelů Kutné
 hořské více procesů tiskových na
 ležících se nyní v rozličných státních
 a slavných c. k. soudů. K volbě tůdi
 své poroučje nřipřipraně, že se s těmi
 jeho osoby se týkajícími procesy nřipřipraně
 vstě nřipřipraně, jak by v tom nřipřipraně
 pranj k živnosti soudu sam nřipřipraně
 S. S. křesťanské řádu právo má.

Pochťi se nřipřipraně obraci k Slavnému
 Předsednictvu c. k. okresního soudu
 sborového jakožto vyšetřovací s tom
 řádu, aby se tam, de toho zřipřipraně
 vyšetřování a další pokračování v obřa
 doběch pochťi nřipřipraně vřivitelů jak
 to jsou nřipřipraně nřipřipraně nřipřipraně,
 aby tak nevinnost nřipřipraně, jaký
 pranj soudu, se nřipřipraně možná d nřipřipraně
 ležících soudu vyšetřování tůdi vřivitelů.
 K této své žalobě a respectivě dřipřipraně
 pochťi nřipřipraně dřipřipraně právo že

...
 ...
 má se domýšlet, poměrně v zřelých státních
 jeho předložení vyšetřování tůdi
 řivitelů čemu nřipřipraně a tedy čemu
 vřivitelů nřipřipraně vyšetřování jeho právo
 býtí má.

Kutná Hoře dne 11 srpna 1851.

K. Havlíček
 Redaktor Slovane ...

Karel Havlíček Borovský – dopis Předsednictvu c. k. okresního soudu sborového v Kutné Hoře ze dne 11. srpna 1851.
 Archiv NM, fond Bohuslav Dušek, č. 111.
 K. Havlíček si v dopise stěžuje na pomalé rozhodování soudů v tiskových záležitostech, pro které neprávem čelí žalobám. 2 listy.
 Foto: Milena Bělíčová.

Brixen 27¹² 1853.

Milý Bratře!

Tvoje psaní od 17, které jsem dostal 22 ve čtvrtek před svátkem, překvapilo mne velmi, neb jsem tam brzy odpověď neočekával, a také mi ani nenapadlo, že bys mne v vánošim takovým luxem sem překvapiti chtěl. Vánoce ale to již pozorněji nejsou jasně určeny k mému obveselení. Dne 22ho jarožto na den mého příjezdu do Brixenu měl jsem ještě poslední radost před svátkem, neb kron svého psaní přišlo zároveň i od Jar. z Prahy list obšírný a po-
těšitelné psaní a ohlášení že taky z Prahy množství věcí pro nás dne 18ho v neděli dali na poštu. (že sem darů na svátky zas nepřijede, věděli jsme již dříve, a myšlenka stran toho se za-
tím již vykonala. Ty jak se zdá myslils že zde bude.)

Teď si ale pomysli miš zbytek vždy den de dne marně činně a teprva na Sv. Štěpána jsme věci z Prahy a od Tebe zároveň obdrželi, nějakto zde věci z Prahy již v pátek ráno měli být, neb určeny byly hlavně pro zděnkou na strom štedrovcerní. Jen 4 dní tedy někde na poště se by věci marně válely! Štedrý ve-
čer a Boží hod jsme měli následkem toho poražení: což jsem nej-
více k vůli zdence litoval, neb chudák má již od začátku prosin-
ce hanbný zdejší káseč který vždy s vohnutím spojen jest, a
ačkoli nic nebezpečného není, přece se tím namáháním a 6-10 za
den vohnutím nesmírně utrádí. Navzdor tomu ale je přece veselá
a dobře vypadá a také již nyní se to znamenitě lepší tak že ale
spouš s noví spát můžeme. - Hleděli jsme ji tedy na štedrý den
přeci de možnosti strom okráslit a já ii de možnosti některé
hraňky koupil, ačkoli s největší nechtí. Neb abys mohl mít po-
něh iaxd je to prokletá zem, musím ti jen na př. říci, že hraňky

Karel Havlíček Borovský – dopis bratru Františkovi z Brixenu ze dne 27. prosince 1853. Archiv NM, fond Bohuslav Dušek, č. 112. K. Havlíček podrobně informuje o každodennosti v Brixenu, píše zde o strávených Vánocích s rodinou a plánuje svoji budoucnost po návratu do Čech. Na konci dopisu je přípis Julie Havlíčkové, která tehdy trávila dny s manželem a dcerou v Brixenu. Zachovala se také obálka dopisu s neporušenou pečeti Karla Havlíčka Borovského. 3 listy. Foto: Milena Běličová.

2.

To jsem si nemyslil, že Cox ještě taky přičpe do mozku, a se
 žandarmem: tito mále ale je zdravý zrak má, nepoškozené
 snad více je ještě přestoupi do ně sluhby. Kdyby se to dal
 a ten Valeriovem nejse komponovat, to bychom avci byli
 něco jako po hranadě a mohli byme se nejméně čerpat za ty
 den vidět, jednou já v Brně je žuké by ve Valeriově: jíž jsem
 dílal a druhu plány jak byh tam byl, jak byh si lety pomoci
 let zhrady taky tam nejsem opítíl, jak bychom v Brně za
 větší křížík seděl, uteri byh v žimé lístoval eto to má
 tím dateností víc, tím rády člověe o ni fantazujeme, zvláště
 o té minulosti. Já ne jsem, již povídá jest mi, se ne až mýsl nic
 jiného než o zeměpisu neprovozovat, na to máim nej vše chuti. Me
 ně se v celic plně je to předám, než se odám dostává.
 - Podle je nevěsti dera tam lavíně přidom, nezahodil bych si trávy,
 na vřídý pád by to musla být dobrá předřov. Věsalcé nemýsl
 tím, že by mohl tam se máže sibi nastřilet.
 - Pě má je to má zámě fabrikace, jak vše stori, nel pín to
 zřítas, já vau tam píně. Pepic mi má koruny čas udáva jas
 žánem odpová, oděti má ledy přilohu. Mýslim je má laster
 přičte v Brně. Tanc se dírín je ž. má ani slova nepřic.
 Je novém roe aneb orela toho sam čerám na vřídý pád far.
 vau má je má nejvyšší čas. Poal jsem má, aby to má do 70 let
 přičel aneb má drela nejvyšší a má to oznamil. Neb má jednon
 to činim má má sone vřídě mási.
 Manimé bez toho sakra vyřídě se ti pín. Taky donťam, že
 vříděni zřítas pít. Požravý celow rodinn a bud hodně zřítas
 Tvoř

118.

titul Franti!

Děkují si všichni za upamatování a na
 smis, že jest to dvojnásobní milo. Pože
 bůž abimé má přignok tráviti seabně
 račky nříděs pokrmaždě, pokud bůž má's
 to líbilo povídá si o Berimé a neví, kdo
 trampolait is yde mánes. Očakávály ho najin,
 tak nemóže a nej očk nříděs smat to přico
 bude.
 Ten kóšiček máni shukéni málal padalk as
 mnohem světlé má píně protogé led uneho
 štruktury má má to brouváno zřítas mēu
 a sekany kóšiček má zřítas šilil. Očakává
 je kuz Dobrě.
 Věkum bude hodně zřítas, lěbim přičetky
 vříděni, manimé sřídě lěbim a očakávám
 sříděmē

July

.84

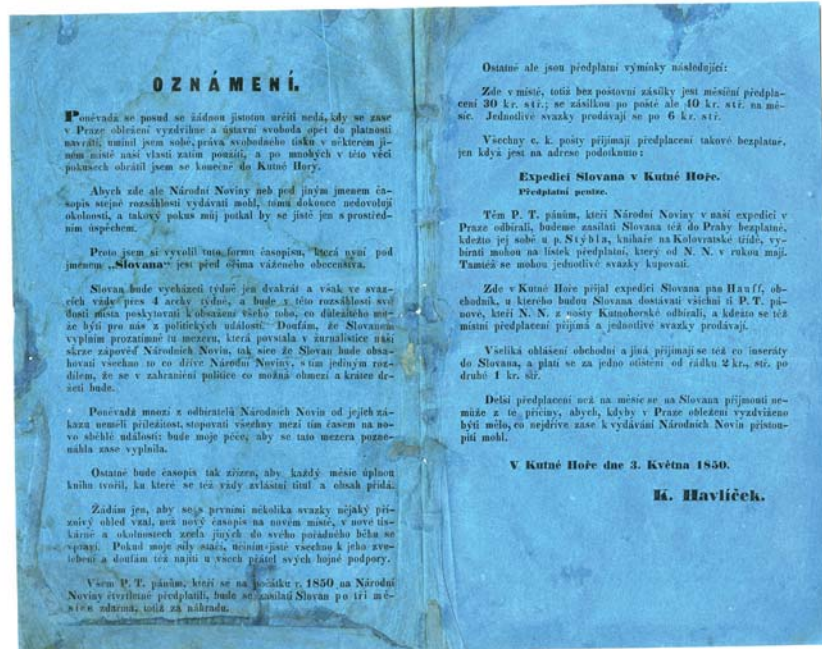
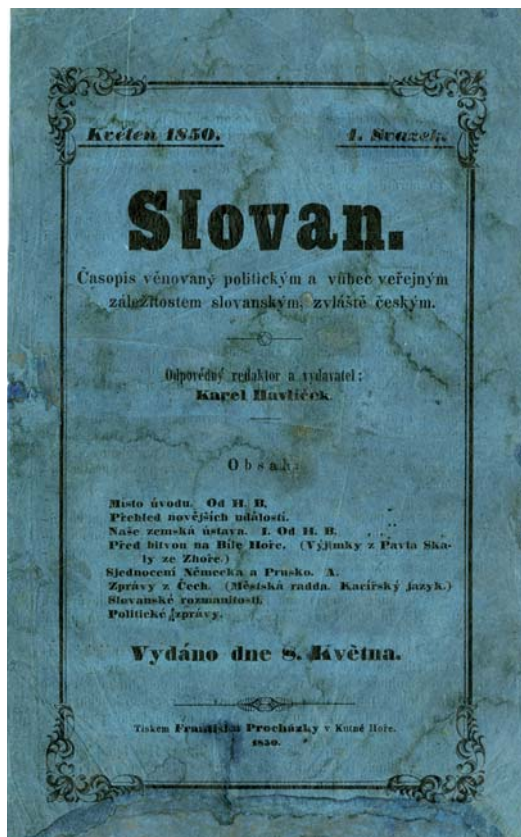

Tiskárna Františka Procházky v Kutné Hoře, 5. března 1854.

Archiv NM, fond Bohuslav Dušek, č. 119/4.

Litografie znázorňuje prostředí tiskárny Františka Procházky (1809–1880) v Kutné Hoře, kde byl tištěn Havlíčkův Slovan nebo v roce 1851 soubor Havlíčkových článků z Národních novin pod názvem Duch Národních novin. Foto: Milena Běličová.

Obálka prvního čísla Havlíčkova Slovana ze dne 8. května 1850.

Archiv NM, fond Bohuslav Dušek, č. 117.

V Kutné Hoře Karel Havlíček Borovský vydával Slovana od 8. května 1850 do 14. srpna 1851, kdy jeho vydávání z obavy před úředním zákazem dobrovolně ukončil. Výběr článků ze Slovana pak připravil k tisku pod názvem Epištoly kutnohorské v roce 1851 u kutnohorského tiskaře Františka Procházky. Foto: Milena Běličová.

J w polokých sadech ujmulo se kwilí,
Temwž neznamé české slunce swilí.

We dwoně prvního ledna. 1843.

Karel Havlíček
Borovský.

List z památníku Honoraty Zapové (1825–1856) se vzkazem Karla Havlíčka Borovského, Lvov, 1. ledna 1843.
Archiv NM, fond Bohuslav Dušek, č. 113. 1 list. Foto: Milena Běličová.

Malájský obyčej : že když se mají ženiti rádi
widí aby nějaký cizinec oslující jejich nevěstě pan-
nenství odejmul, a první noc s ní spal; M. pak ale
již nesmí nijak. Oni takových cizinců velmi uctivě
drží. Tito oslující 15 dní w domě ženicha (s lidí se wšim
dobytkem) na jeho útraty na swatbu čekali. -

Stalo se jim to wickrát.

Ludwik de Barthelema cestopis. II. 11 cap.
také Mundobolo. Mony. knip. 204.

OBÍRKY BOHUSLAVA DUŠKA

Karel Havlíček Borovský – výpisek z cestopisu Ludovica de Varthema (1470?–1517).
Archiv NM, fond Bohuslav Dušek, č. 115. 1 list. Foto: Milena Běličová.

Der r. r. Bezirkshauptmannschaft ist es kein Geheimnis, dass mein schriftliches Verkehr streng überwacht wird; darum kann mich diese Frage nicht anders als befremden. Hätte ich diese Auszüge an jemanden versandt, so würden die Namen der Absender gewiss nicht unbekannt geblieben sein. Es scheint hier eine Verhöhnung zur Sprache zu kommen.

[Möglichst wie es übrigens auch, dass sich die man die zur Zeit als ich Redakteur war, meine Schriften zugänglich gewesen ohne mein Wissen eine Abschrift nahm, der Lacompte nicht.]

J. Karel Havlíček Borovský
Erasme van Groenou welfe Jan Car II. v. Rus.
zum Vorwurfe hat und aus dieser Person
jemanden gefunden zu finden.

Über diese Angelegenheit ist mir weiter nichts erinnerlich, als dass ich wirklich in den Jahren 1842-4, also vor 10 Jahren beiläufig, bei Gelegenheit des Studiums der russischen Geschichte in Moskau den Einfall gehabt habe, den Car Vladimir (980-1015) zum Gegenstande eines scherzhaften Gedichtes zu machen und dass ich auch einige Verse davon damals zu Stande brachte, die aber gar keine Anspielungen auf die Gegenstand enthalten haben. Dieses Gedicht war auch überhaupt zu hoch gehalten als dass ich es beabsichtigen konnte, es zu veröffentlichen, wie ich es auch nie beendet habe. Vielleicht habe ich vor Zeiten jemanden etwas davon vorgelesen oder darüber gesprochen, und daraus dürfte sich irgend eine Sage gebildet haben, die jetzt mit unwarren Varianten irgend einer Behörde bekannt geworden ist. Sicher aber ist das, dass ich von Brixen aus an niemand irgend etwas von diesem Gedichte übersendet habe.

Brixen am 29 October. 1853.

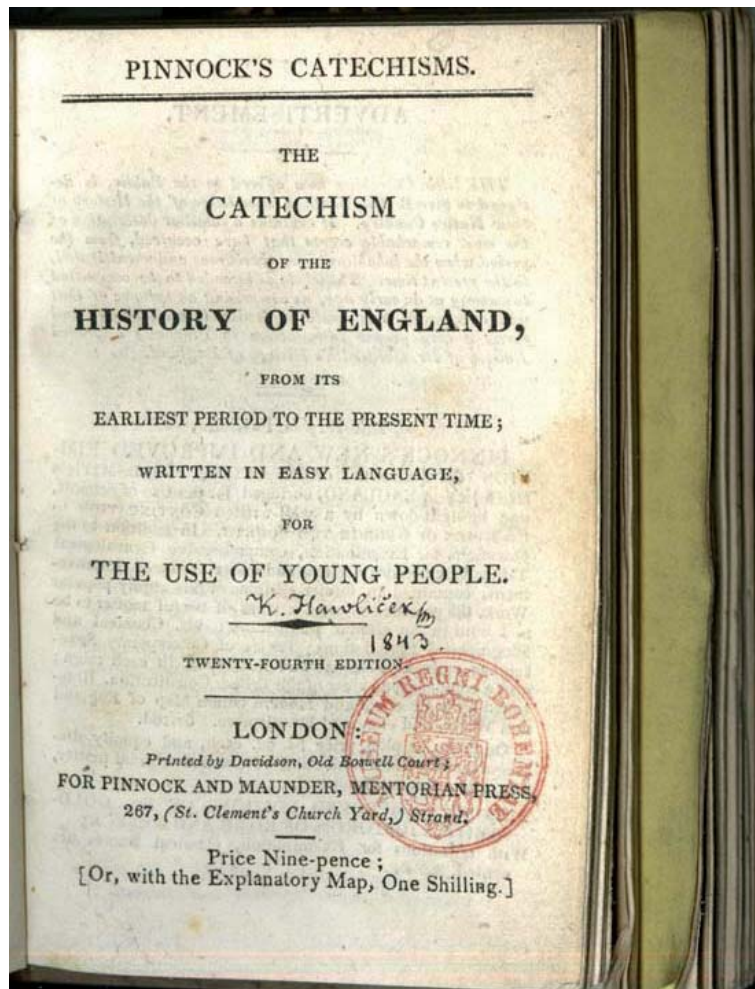
K. Havlíček

Ich kann mir überhaupt die sich so oft wiederholenden grundlosen Angriffe gegen mich nicht anders als aus einer noch immer nicht ruhenden Beharrigkeit meiner zahlreichen ehemaligen Gegner erklären und hoffe

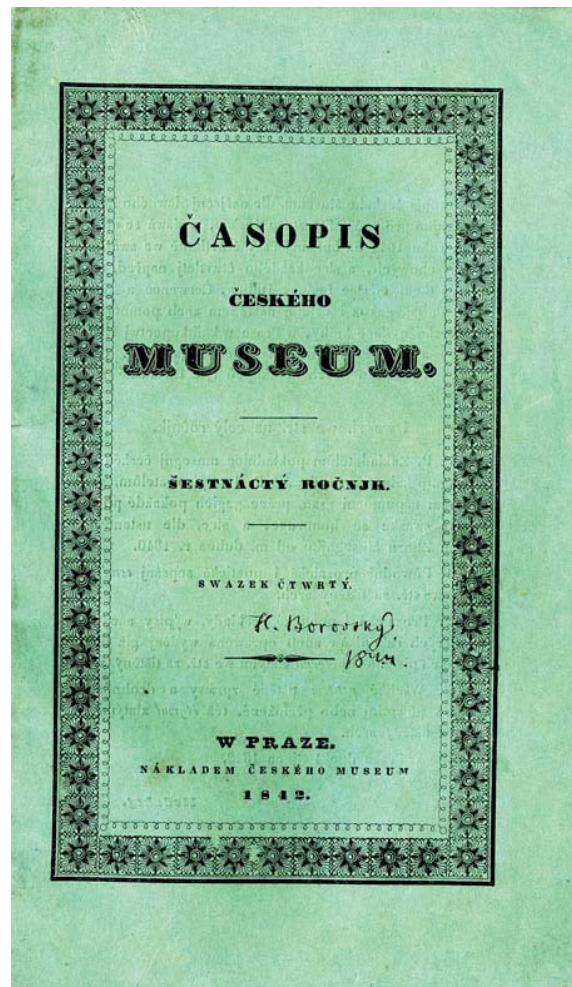

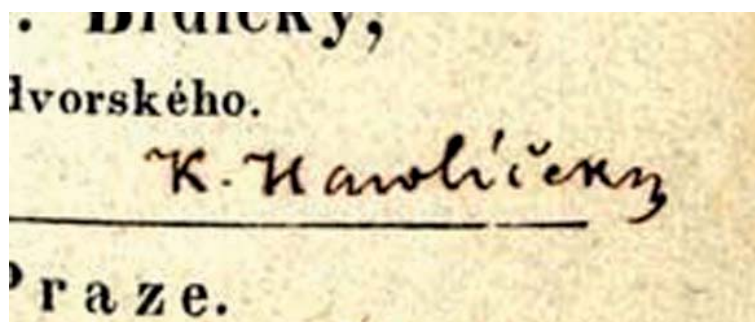
Detail podpisu Karla Havlíčka Borovského v knize *The Catechism of the history of England*.
Knihovna NM, sign. 55 G 20, přívazek č. 1.
Foto: Michal Klacek.

Titulní strana knihy *The Catechism of the history of England* s podpisem Karla Havlíčka Borovského.
Knihovna NM, sign. 55 G 20, přívazek č. 1. Foto: Michal Klacek.

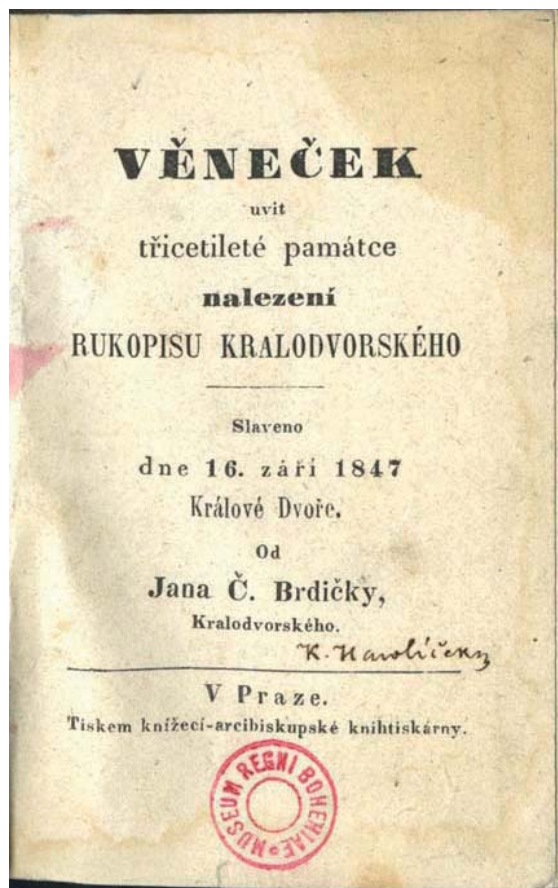

Obálka čtvrtého čísla *Časopisu Českého museum* z roku 1842 s podpisem Karla Havlíčka Borovského.
Knihovna NM, sign. Obrození 9 E 76.
Foto: Michal Klacek.

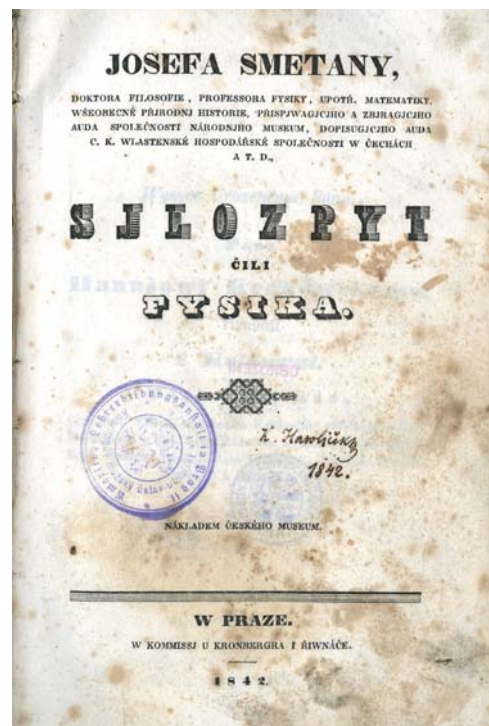
Detail podpisu Karla Havlíčka Borovského v knize *Věneček uvit třicetileté památce nalezení Rukopisu kralodvorského od Jana Č. Brdičky z roku 1847*.
Knihovna NM, sign. Obrození 7 C 33.
Foto: Michal Klacek.

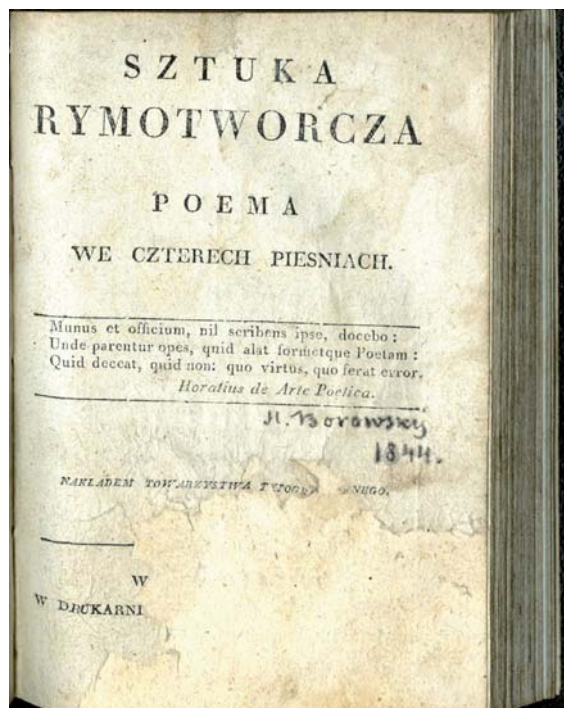

Titulní strana knihy Věneček uvit třicetileté památce nalezení Rukopisu kralodvorského od Jana Č. Brdičky z roku 1847 s podpisem Karla Havlíčka Borovského.

Knihovna NM, sign. Obrození 7 C 33. Foto: Michal Klacek.

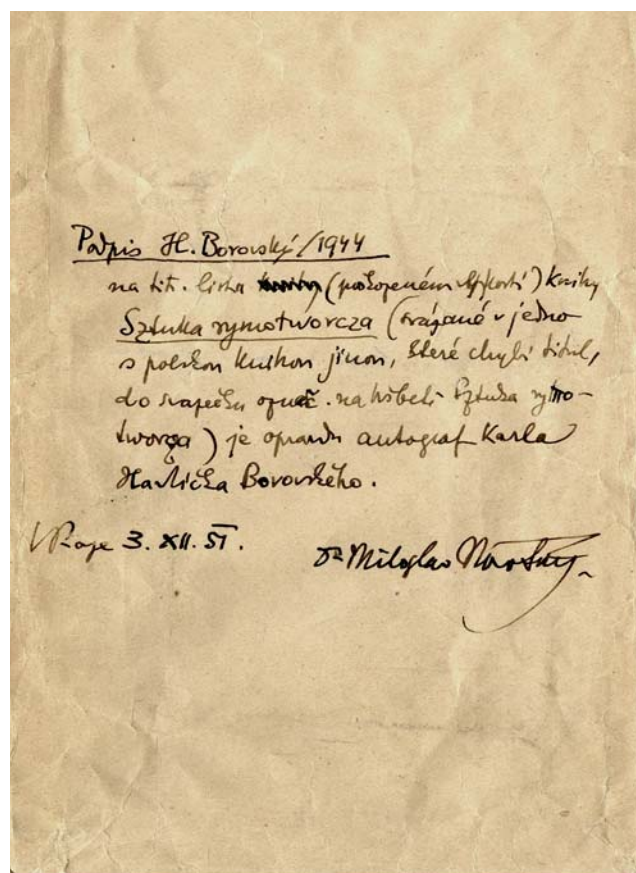

Titulní strana knihy Sjlozpyt čili Fysika od Josefa Františka Smetany z roku 1842 s podpisem Karla Havlíčka Borovského. Knihovna NM, sign. Obrození 7 E 98. Foto: Michal Klacek.

Titulní strana tisku Sztuka rymotworcza. Poema we czterech piesniach od Franciszka Dmochowského z roku 1820 s podpisem Karla Havlíčka Borovského.

Knihovna NM, sign. Obrození 9 E 95, přívazek. Foto: Michal Klacek.

Dobrozdání Miloslava Novotného ze dne 3. prosince 1951, které potvrzuje pravost Havlíčkova podpisu v tisku Sztuka rymotworcza. Poema we czterech piesniach od Franciszka Dmochowského z roku 1820.

Knihovna NM, sign. Obrození 9 E 95, přívazek. Foto: Michal Klacek.